

The Effect of Bankruptcy Spillover on Financial Reporting Quality¹

Ameneh Bazrafshan², Marjan Mahmoudi³

Received: 2022/05/30

Accepted: 2022/11/06

Research Paper

Abstract

Purpose: The purpose of this study is to determine the effect of peer firms bankruptcy on financial reporting quality. Theoretically, it is expected that the effect of the peer firm bankruptcy will go beyond that company and will have significant effects on companies in the same industry.

Methodology: Information about 175 companies listed on the Tehran Stock during 2012 to 2020 will be examined. In terms of methodology, the current research is regression and correlation type.

Results: Findings show that there is no significant relationship between peer bankruptcy and conservatism, accrued earnings management as well as earnings response coefficient. However, supplementary studies suggest that there is a significant relationship between peer firms bankruptcy and real earning management among firms with reducing earnings management.

Conclusion: Overall, this study shows that the bankruptcy of a peer firm causes other companies operating in that industry to manipulate real activities to reduce earnings. The effect of the bankruptcy of competitors on the management of real profits and its lack of impact on the management of accrued profits can be justified by the fact that due to the monitoring mechanisms such as the existence of independent audits, companies tend to manipulate through accruals when they receive bad news from competitors. Are more inclined to manipulation through real activities because auditors' supervision is mostly done on accrual items and this manipulation is mostly in the direction of profit reduction.

Contribution: Findings show that the bankruptcy of a company not only affects the quality of its financial reporting, but also affects some measures of financial reporting quality of its peers.

Keywords: Financial Reporting Quality, Peer Firm Bankruptcy, Conservatism, Earnings Management, Earning Response Coefficient.

JEL Classification: M41, M42.

1. DOI: 10.22051/JAASCI.2022.39255.1668

2. Associate Professor, Department of Accounting, Faculty of Administrative Sciences, Imam Reza International University, Mashhad, Iran. Corresponding author. (bazrafshan@imamreza.ac.ir).

3. M.Sc. Student, Department of Accounting, Faculty of Administrative Sciences, Imam Reza International University, Mashhad, Iran. (marjan.mahmoudi99@gmail.com).

بررسی اثر سرریزی ورشکستگی بر کیفیت گزارشگری مالی^۱

آمنه بذرافشان^۲، مرجان محمودی^۳

مقاله پژوهشی

تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۰۳/۰۹

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۱/۰۸/۱۵

چکیده

هدف: هدف از انجام این پژوهش تعیین اثر ورشکستگی شرکت‌های همیشه بر کیفیت گزارشگری مالی شرکت‌ها می‌باشد. به لحاظ نظری، انتظار می‌رود اثر ورشکستگی یک شرکت همیشه، فراتر از آن شرکت رفته و بر شرکت‌های هم‌صنعت نیز تأثیرات بااهمی تی داشته باشد.

روش: اطلاعات مربوط به ۱۷۵ شرکت پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران در طی سال‌های ۱۳۹۱ تا ۱۳۹۸ مورد بررسی قرار گرفته است. پژوهش حاضر از لحاظ روش‌شناسی از نوع رگرسیون و همبستگی می‌باشد.

یافته‌ها: یافته‌ها نشان می‌دهند که ورشکستگی همپیشگان بر معیارهای محافظه‌کاری، مدیریت سود تعهدی و ضریب واکنش سود تأثیر معناداری ندارد. با این حال، بررسی‌های تکمیلی حاکی از آن است که ورشکستگی همپیشگان تأثیر معناداری بر مدیریت سود واقعی در بین شرکت‌های با مدیریت سود کاهنده، دارد.

نتیجه‌گیری: طبق یافته‌ها، ورشکستگی یک شرکت همیشه موجب می‌شود تا شرکت‌های دیگر فعال در آن صنعت، اقدام به دستکاری فعالیت‌های واقعی در جهت کاهش سود نمایند. تأثیر ورشکستگی همپیشگان بر مدیریت سود واقعی کاهنده و عدم تأثیر آن بر مدیریت سود تعهدی، می‌تواند اینگونه توجیه شود که به دلیل وجود اصول نظارتی همچون، وجود حسابرسی مستقل، شرکت‌ها با دریافت اخبار بد از سوی همپیشگان، تمایلی به انجام دستکاری از طریق ارقام تعهدی ندارند. آنها بیشتر متمایل به دستکاری از طریق فعالیت‌های واقعی هستند، زیرا نظارت حساب‌برسان بیشتر روی ارقام تعهدی صورت می‌گیرد و این دستکاری هم بیشتر در جهت کاهش سود می‌باشد.

دانش افزایی: یافته‌های پژوهش حاضر نشان می‌دهد که ورشکستگی شرکت نه تنها بر کیفیت گزارشگری مالی اثرگذار است، بلکه بر برخی معیارهای کیفیت گزارشگری مالی شرکت‌های همیشه، نیز اثر می‌گذارد.

واژه‌های کلیدی: کیفیت گزارشگری مالی، ورشکستگی همپیشگان، محافظه‌کاری، مدیریت سود، ضریب واکنش سود.

طبقه بندی موضوعی: M41, M42

10.22051/JAASCI.2022.39255.1668 : DOI .۱

۲. دانشیار، گروه حسابداری، دانشکده علوم اداری، دانشگاه بین‌المللی امام رضا (ع)، مشهد، ایران. نویسنده مسئول.
(bazrafshan@imamreza.ac.ir)

۳. دانشجوی کارشناسی ارشد، گروه حسابداری، دانشکده علوم اداری، دانشگاه بین‌المللی امام رضا (ع)، مشهد، ایران.
(marjan.mahmoudi99@gmail.com)

مقدمه

در لغت‌نامه کولین مفهوم سرریز چنین بیان شده است، «موقعیت یا احساسی که از یک مکان شروع می‌شود، سپس گسترش می‌یابد تا زمانیکه برجایی دیگر تاثیر می‌گذارد». در دیکشنری لانگمن نیز در مورد سرریز چنین آمده است، «تاثیری که یک موقعیت یا مشکل بر موقعیت دیگر می‌گذارد». در اقتصاد، اثر سرریز به تاثیری اطلاق می‌شود که رویدادهای به ظاهر نامربوط در یک کشور می‌تواند بر اقتصاد سایر کشورها داشته باشد. مطالعات تجربی اخیر تاثیر اثر سرریز همپیشگان بر تصمیمات شرکت‌ها را مستند نموده‌اند. به‌عنوان مثال، لیری و رابرتز^۱ (۲۰۱۴، ۱۳۹)، فرانسیس، کاستینا و رانتالا^۲ (۲۰۱۵، ۳۱۹)، فایرهاست و نام^۳ (۲۰۱۸، ۲۳۶) آثار قابل توجه همپیشگان بر ساختار سرمایه را مشاهده نموده‌اند و ادھیکاری و آگراوال^۴ (۲۰۱۸، ۶۱۶) و گرنان^۵ (۲۰۱۹، ۵۴۹) اثرات مشابهی را بر سیاست سود سهام گزارش کرده‌اند. این تاثیر همان اثر سرریزی است که در این پژوهش به آن پرداخته می‌شود.

در این پژوهش، بررسی می‌شود که آیا ورشکستگی همپیشگان بر کیفیت گزارشگری مالی سایر شرکت‌ها در آن صنعت، تاثیر می‌گذارد؟ بر این اساس، ورشکستگی به‌عنوان یک رویداد قابل توجه در یک صنعت در نظر گرفته شده و بررسی می‌شود که آیا کیفیت گزارشگری در آن صنعت تحت تاثیر این بحران قرار می‌گیرد یا خیر؟ نتایج تحقیقات پیشین حاکی از آن است که اعلام ورشکستگی یک شرکت، همیشه اثرات منفی بازار سرمایه را بر سایر شرکت‌های داخل صنعت به دنبال دارد. به نظر می‌رسد شرکت‌های درون یک صنعت که ورشکستگی همپیشگان را تجربه می‌کنند، گزارش‌های مالی خود را اصلاح نموده تا چنین اثرات منفی را در بازار سرمایه کاهش دهند. در پژوهش‌های خارجی مقالات گوناگونی پیرامون "اثرات همپیشگان"، دیده می‌شود، اما در ایران پیرامون این موضوع پژوهش‌چندانی صورت نگرفته است و این مساله مهجور مانده است. امید است، پژوهش حاضر به‌عنوان نقطه عطفی برای بررسی تاثیر همپیشگان در صنعت و گامی در جهت پر کردن خلاء تحقیقاتی پیرامون این موضوع در ایران باشد. این پژوهش به‌طور خاص، اثرات سرریز

1. Leary and Roberts
2. Francis, Kaustia and Rantala
3. Fairhurst and Nam
4. Adhikari and Agrawal
5. Grennan

ورشکستگی همپیشگان بر کیفیت گزارشگری مالی را مورد بررسی قرار می‌دهد. اطلاعات مربوط به ۱۷۵ شرکت پذیرفته شده در بورس و اوراق بهادار تهران در ۲۸ صنعت مختلف به‌عنوان منبع اطلاعات معتبر، برای دوره پژوهش، گردآوری شده است.

مبانی نظری و توسعه فرضیه‌ها

گزارشگری مالی ابزاری جهت برقراری ارتباط میان سرمایه‌گذاران و عوامل بازار و مدیران و مالکان شرکت‌ها است و برای انتقال اطلاعات مالی شرکت به ذی‌نفعان داخل و خارج شرکت مورد استفاده قرار می‌گیرد (اروین و همکاران^۱، ۲۰۲۱، ۳۰۲؛ کایهان، ۲۰۲۱، ۴۴۸). هدف اصلی گزارش‌های مالی ارائه اطلاعات مناسب در مورد وضعیت مالی شرکت‌ها به استفاده‌کنندگان این گزارش‌ها در جهت اتخاذ تصمیمات صحیح است. زمانی که گزارش‌های مالی بتوانند این هدف را برآورده کنند، از کیفیت لازم برخوردار خواهند بود. پژوهش‌های قبلی اشاره نموده‌اند که گزارشگری مالی با کیفیت می‌تواند پیامدهای اقتصادی مهمی از جمله افزایش کارایی سرمایه‌گذاری را به دنبال داشته باشد (هیلائی و پالپو^۳، ۲۰۰۱، ۴۱۰؛ بوشمن و اسمیت^۴، ۲۰۰۱، ۲۳۷؛ لامبرت، لنوز و ورچیا^۵، ۲۰۰۵، ۸؛ لطفی و دلشاد^۶، ۱۴۰۰، ۷۸؛ شایسته و همکاران^۷، ۱۴۰۱، ۹۰). کیفیت گزارشگری مالی به این معنی است که تا چه اندازه گزارش‌های مالی، اقتصاد زیربنایی شرکت را به‌طور منصفانه نشان می‌دهند (دیفوند و ژانگ^۸، ۲۰۱۴، ۲۷۷). عواملی مانند عدم تقارن اطلاعاتی و تضاد منافع منجر به تحریف این گزارش‌ها توسط مدیران می‌گردد. اعمال مدیریت سود باعث می‌شود اطلاعات مندرج در صورت‌های مالی به درستی وضعیت شرکت را افشا نکند و همین موضوع موجب گمراهی افرادی چون سرمایه‌گذاران و اعتباردهندگان می‌گردد. در مطالعات حسابداری، از کیفیت سود به‌عنوان معیاری برای اندازه‌گیری کیفیت گزارشگری مالی استفاده شده است،

1. Erwin et al.
2. Kayhan
3. Healy and Palepu
4. Bushman and Smith
5. Lambert, Leuz and Verrecchia
6. Lotfi and Delshad
7. Shayesteh, et al
8. Defond and Zhang

زیرا سود، یکی از ارکان اصلی در فرآیند گزارشگری مالی است (فرانسیس و همکاران، ۲۰۰۶، ۳۲۱). لو^۱ (۱۹۸۹، ۱۵۴) بیان می‌کند که سود اگرچه معیاری کامل برای اندازه‌گیری کیفیت گزارشگری مالی نیست، اما حداقل مهمترین خروجی فرآیند گزارشگری می‌باشد. کیفیت سود گزارش شده توسط شرکت‌ها از عوامل مهم کیفیت یک گزارش مالی است. در ارائه گزارشات مالی یکی از دغدغه‌های استفاده‌کنندگان همواره این مطلب بوده است که آیا این گزارشات دقیق و واقعی هستند و یا تحریفاتی از سوی مدیریت در آنها اعمال شده است؟ مدیران با انگیزه‌هایی چون افزایش پاداش و ارتقاء جایگاه مدیریتی خویش و یا مواردی چون کاهش مالیات شرکت و هزینه‌های سیاسی، همواره انگیزه مدیریت سود (افزایشی و یا کاهش) را دارند. در پژوهش حاضر محافظه‌کاری، مدیریت سود و ضریب واکنش سود به‌عنوان معیارهای اندازه‌گیری کیفیت گزارشگری مالی در نظر گرفته شده است.

امروزه مطالعات انجام شده تاثیر شرکت‌های همیشه بر یکدیگر را مورد تایید قرار می‌دهند. لیری و رابرتز^۲ (۲۰۱۴، ۱۳۹)، فرانسیس^۳ (۲۰۱۳، ۳۲۰)، کاستینا و رانتالا^۴ (۲۰۱۵، ۶۵۳) و فایره‌ارست و نام^۵ (۲۰۱۸، ۲۳۶)، به‌طور تجربی تاثیر همپیشگان را بر سیاست‌های ساختار سرمایه و ادھیکاری و آگراوال و گرانان^۶ (۲۰۱۹، ۶۱۵)، تاثیر همپیشگان را بر سیاست سود سهام نشان می‌دهند. بایک چندانی، هیرشلیفر و ولج^۷ (۱۹۹۸، ۱۵۱) نیز بیان می‌کنند درک ریسک در مدیران مالی، که ناشی از یک محیط رقابتی است، آنها را تشویق می‌کند تا از تصمیمات مالی دیگران استفاده نمایند.

تئوری مبتنی بر اطلاعات اذعان می‌دارد که در صورت بالا بودن عدم اطمینان و ابهام، تصمیمات شرکت‌های همیشه ممکن است به‌عنوان منبع مهم اطلاعاتی عمل کند (بایک چندانی و همکاران^۸، ۱۹۹۸، ۱۵۱). اطلاعات به‌دست آمده از اقدامات همپیشگان، راهنمایی کم‌خطر و رایگان برای شرکت

1. Lev
2. Leary and Roberts
3. Francis
4. Kaustia and Rantala
5. Fairhurst and Nam
6. Adhikari and Agrawal
7. Bikhchandani, Hirshleifer and Welch
8. Bikhchandani

دریافت کننده است. اطلاعات، منجر به مزایایی نظیر کاهش قابل توجه در هزینه‌ها (کانلیسک^۱، ۱۹۸۰، ۲۷۷) و فرصت‌هایی برای بهره‌برداری از کارهای گسترده دیگران می‌شود (لیبرمن و آسابا^۲، ۲۰۰۶، ۳۶۸). در زمینه سرمایه‌گذاری که برگشت‌ناپذیری مهمترین ویژگی آن محسوب می‌شود (برتولا^۳، ۱۹۹۸، ۷)، عدم اطمینان و خطرات به‌طور معمول، در بسیاری از مدل‌ها به‌عنوان مسئله اصلی پژوهش، مورد توجه قرار گرفته است (فروت، شارفستاین و استین^۴، ۱۹۹۳، ۱۶۲۹).

نظریه رقابت بیان می‌کند که تصمیم‌گیرندگان منطقی از رقبای موفق تقلید می‌کنند تا از صرف تلاش یا هزینه جستجوی بیشتر برای یافتن راه‌حل بهینه جلوگیری کنند (سایرت و مارچ^۵، ۱۹۶۳، ۱۶۹؛ لیبرمن و آسابا^۶، ۲۰۰۶، ۳۶۷). کانلیسک (۱۹۸۰، ۲۷۵) دریافت که تجربه یا آزمایش نسبت به تقلید هزینه بر و زمان برتر است، بنابراین شرکت‌هایی که اطلاعات آنها ناقص است، از استراتژی‌های دیگران برای کاهش احتمال عدم موفقیت تقلید می‌کنند. تحت شرایط عدم اطمینان محیطی، پیش‌بینی نتایج یک سرمایه‌گذاری خاص برای مدیران دشوار است (ملیکن^۷، ۱۹۸۷، ۱۳۵). شرکت‌هایی که هنگام تصمیم‌گیری در مورد سرمایه‌گذاری اطلاعات ناقص دارند، از رفتار سرمایه‌گذاری شرکت‌های همپیشه، برای کاهش ریسک سرمایه‌گذاری خود بهره می‌برند (فوکالت و فرسارد^۸، ۲۰۱۴، ۵۵۴).

نیازهای مدیران مالی برای انجام موفقیت‌آمیز سرمایه‌گذاری و کاهش بار خطرات مربوط به نظریه اطلاعات، موجب تصمیم‌گیری تقلیدی است. درک خطرات، احتمالاً مدیران مالی را به سمت انتخاب‌های امن‌تر و محافظه‌کارانه سوق می‌دهد (بایک چندانی، ۱۹۹۸، ۱۵۳). محدودیت‌های مالی همچنین، فرصت‌های سرمایه‌گذاری شرکت را محدود می‌کند و انعطاف‌پذیری سرمایه‌گذاری را کاهش می‌دهد. به این ترتیب، شرکت‌هایی که محدودیت بیشتری در امور مالی دارند حالت رویه

1. Conlisk
2. Lieberman and Asaba
3. Bertola
4. Froot, Scharfstein and Stein
5. Cyert and March
6. Lieberman & Asaba
7. Milliken
8. Foucault and Fresard

محافظه کارانه تری در سرمایه گذاری دارند. آنها برای کاهش هزینه و ریسک احتمالی در سرمایه گذاری به تقلید از همپیشگان روی می آورند. مورد دیگری که در ارتباط با اثرات همپیشگان می توان به آن اشاره نمود، تاثیر همپیشگان بر نوآوری است. یافته های تحقیقات پیشین حاکی از آن است که اتخاذ سیاست های نوآوری همپیشگان با بهبود در بازده بلندمدت و عملکرد بازار محصول همراه است (ماچوکوتو^۱، گیما^۲، جی ان تیم^۳، زیرچاپ). در نظریه اقتصادی، استدلال می شود که شرکت های همیشه نقش مهمی در شکل گیری تصمیمات شرکت ها مانند قیمت گذاری محصول (برتراند^۴، ۱۸۸۳، ۴۹۹) و تبلیغات محصول (استیگلر^۵، ۱۹۶۸، ۱۴۹) دارند.

مدل مفهومی پژوهش درخصوص تاثیر ورشکستگی شرکت های همیشه بر کیفیت گزارشگری مالی شرکت ها در ادامه ارائه شده است. طبق این مدل که حاصل مطالعات نظری و تجربی است، ورشکستگی یک شرکت همکار در یک صنعت اثرات موجی را برای دیگر شرکت های موجود در همان صنعت به دنبال دارد (دلشادی و مگنان، ۲۰۲۰، ۶)^۶. انتظار می رود مدیران این گونه بنگاه ها، استراتژی گزارشگری مالی خود را برای کاهش تاثیر چنین اثراتی بر شرکت هایشان، اصلاح نمایند. در ادبیات مالی شرکت ها به خوبی مستند شده است که پرونده ورشکستگی بر قیمت سهام سایر شرکت های همان صنعت، تاثیر منفی می گذارد و همچنین، هزینه بدهی آنها را بدون توجه به وضعیت اقتصادی آنها افزایش می دهد. استدلال می شود شرکت ها بعد از ورشکستگی یک همکار صنعت، درجه بالاتر یا پایین تری از محافظه کاری را در گزارشگری مالی خویش به دلیل سه اثر عدم تقارن اطلاعاتی، اثر احساسات مدیریتی و اثر یادگیری از شرکت ورشکسته بکار می برند. به دنبال اعلامیه ورشکستگی شرکت همکار، انتظار می رود مدیران یک استراتژی گزارشگری مالی را انتخاب کنند که شفافیت را افزایش و عدم تقارن اطلاعات را کاهش دهد. واتس و لافوند^۷ (۲۰۰۸، ۴۴۷) مشاهده کردند که شرکت ها در پی افزایش عدم تقارن اطلاعاتی، درآمد محافظه کارانه تری ارائه

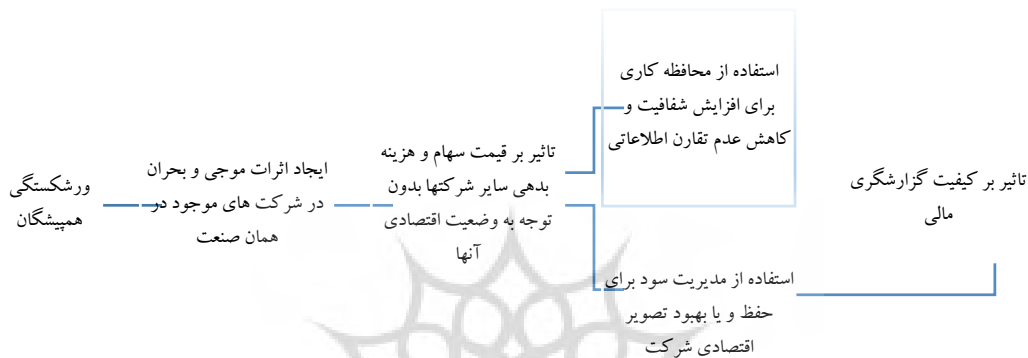
-
1. Machokoto
 2. Gyimah
 3. G. Ntim
 4. Bertrand
 5. Stigler
 6. Delshadi and Magnan
 7. Watts & LaFond

می دهند. آنها اینگونه استدلال می کنند که محافظه کاری حسابداری واکنشی به کاهش ارزش به دلیل عدم تقارن اطلاعاتی بین مدیران و سرمایه گذاران است. آنها همچنین، استدلال می کنند که سرمایه گذاران از قابل تایید بودن اطلاعات حسابداری استقبال می کنند. به این ترتیب، منطقی است که انتظار رود شرکت ها از محافظه کاری حسابداری برای کاهش عدم تقارن اطلاعاتی و کاهش تاثیر منفی ورشکستگی یک شرکت همکار بر ارزش آنها استفاده کنند. سرمایه گذاران همچنین، می توانند برای داشتن اطلاعات قابل تایید که اطمینانی را پیرامون عملیات فعلی شرکت فراهم کند، تقاضای گزارش های محافظه کارانه داشته باشند (دلشادی و مگنان، ۲۰۲۰، ۷).^۱

بنابراین، با توجه به این واقعیت که ورشکستگی یک رویداد قابل توجه است، منطقی است که انتظار داشته باشیم شرکت های بدون پرونده ورشکستگی از تجربه شرکت ورشکسته در استفاده از محافظه کاری حسابداری (یا استفاده نکردن از آن) یاد می گیرند و محافظه کارتر می شوند، تا خطر بحران مالی در آینده را کاهش دهند. با این وجود، دلایلی نیز وجود دارد که انتظار داریم پرونده ورشکستگی یک شرکت منجر به افزایش محافظه کاری حسابداری در سایر شرکت ها نشود. گوی و ورچیا^۲ (۲۰۰۶، ۱۴۹) تاکید می کنند که به تعویق انداختن شناسایی سود، اطلاعات مالی را مغرضانه نشان می دهد و بنابراین "ناکارآمدی اطلاعاتی" ایجاد می کند. به این ترتیب، استدلال می شود مدیران ممکن است برای افزایش سود و به تصویر کشیدن تصویر بهتری از عملکرد فعلی شرکت، سود را سریع تر از ضرر شناسایی کنند. برخی از مطالعات (به عنوان مثال، بوون و همکاران^۳ ۲۰۱۸، ۱؛ بنیش و همکاران^۴ ۲۰۱۲، ۱۹۳؛ روزنر^۵ ۲۰۰۳، ۳۶۱؛ گارسیا و دیگران^۶ ۲۰۰۹، ۱۱۹؛ لین و همکاران^۷ ۲۰۱۴، ۱؛ ژانگ و همکاران^۸ ۲۰۱۹، ۵۰۱)، نشان می دهند که شرکت ها برای حفظ و یا بهبود تصویر خود، در گیر مدیریت افزایش سود هستند. این تحقیقات دریافته اند که با ورشکستگی یک شرکت، انتظار می رود بازار واکنش منفی نسبت به سایر شرکت های فعال در آن صنعت داشته باشد. بنابراین،

1. Delshadi and Magnan
 2. Guay and Verrecchia
 3. Bowen
 4. Beneish
 5. Rosner
 6. Garcia Lara
 7. Lin
 8. Zhang

سایر شرکت‌ها جهت نشان دادن عملکرد خوبی از خود از مدیریت سود واقعی و تعهدی بهره می‌برند. به این ترتیب با توجه به اثر عدم تقارن اطلاعاتی، اثر احساسات مدیریتی و اثر یادگیری ناشی از ورشکستگی همیشگان (که توضیحات آن در بالا اشاره شد)، این انتظار منطقی است که ورشکستگی یک شرکت همیشه بر کیفیت گزارشگری مالی سایر شرکت‌های موجود در همان صنعت شامل محافظه‌کاری، مدیریت سود و ضریب واکنش سود موثر باشد.

آدام و همکاران^۱ (۲۰۱۷، ۱) با تکیه بر دیدگاه اکتشافی تی ورسکای و کانمن^۲ (۱۹۷۳، ۱۱۲۵) استدلال می‌کنند که خبر تشکیل پرونده ورشکستگی توسط یک شرکت همیشه، احساسات منفی را در بین مدیران شرکت‌های محلی گسترش می‌دهد و آنها را به اتخاذ سیاست‌های مالی محافظه‌کارانه‌تر هدایت می‌کند. آنها مشاهده کردند که شرکت‌های محلی، هزینه‌های سرمایه‌گذاری را کاهش می‌دهند، اهرم ساختار سرمایه را کاهش می‌دهند و پول نقد بیشتری را پس از تشکیل پرونده ورشکستگی یک شرکت همیشه نگه می‌دارند. علاوه بر این، اثرات سرریز در جایی که مدیر عامل شرکت ورشکسته از کار برکنار می‌شود، قوی‌تر است.

دلشادی و مگنان (۲۰۲۰، ۵) در پژوهش خود بررسی می‌کنند که چگونه اعلامیه ورشکستگی یک شرکت همکار بر انتخاب‌های حسابداری سایر شرکت‌های فعال در آن صنعت تاثیر می‌گذارد. در

1. Addoum, J, et al
2. Tversky, A., and D. Kahneman

ادبیات مالی شرکت‌ها به خوبی مستند شده است که تشکیل پرونده ورشکستگی بر قیمت سهام سایر شرکت‌های همان صنعت تاثیر می‌گذارد و همچنین، هزینه بدهی آنها را صرف‌نظر از سلامت اقتصادی آنها، افزایش می‌دهد. آنها این سوال را مطرح نمودند که چگونه شرکت‌ها اعداد حسابداری را گزارش می‌نمایند تا احساس منفی ایجاد شده توسط اخبار پرونده‌های ورشکستگی شرکت همیشه را کاهش دهند. آنها ادعا نمودند که شرکت‌ها ممکن است سود (خبر خوب) را سریع‌تر یا حتی بیشتر گزارش دهند تا تصویر بهتری از سلامت اقتصادی را به تصویر بکشانند. اعتباردهندگان، سرمایه‌گذاران و بخش حاکمیتی نیز ممکن است شرکت را با شدت بیشتری کنترل نموده و محافظه‌کاری بیشتری را در گزارش پس از ورشکستگی یک شرکت همیشه، تقاضا کنند. خبر ورشکستگی ممکن است با ایجاد احساسات منفی در بین مدیران ارشد سایر شرکت‌ها، منجر به محافظه‌کارتر بودن آنها شود. آنها در مطالعه خود با تحقیق بر روی یک نمونه بزرگ از شرکت‌های ایالات متحده در بازه زمانی سال‌های ۱۹۸۰ تا ۲۰۱۸، به این نتیجه رسیدند که در چنین شرایطی شرکت‌ها محافظه‌کاری مشروط بیشتری در گزارشگری مالی اعمال می‌نمایند. با توجه به استدلال‌ها و مبانی نظری فوق، فرضیه‌ها به شرح زیر بیان می‌شود:

فرضیه اول پژوهش: ورشکستگی همپیشگان بر محافظه‌کاری تاثیر معناداری دارد.

فرضیه دوم پژوهش: ورشکستگی همپیشگان بر مدیریت سود واقعی تاثیر معناداری دارد.

فرضیه سوم پژوهش: ورشکستگی همپیشگان بر مدیریت سود تعهدی تاثیر معناداری دارد.

فرضیه چهارم پژوهش: ورشکستگی همپیشگان بر ضریب واکنش سود تاثیر معناداری دارد.

روش پژوهش

پژوهش حاضر از لحاظ روش از نوع رگرسیون و همبستگی می‌باشد. برای جمع‌آوری اطلاعات از روش کتابخانه‌ای و اسنادکاوی استفاده شده است. منبع جمع‌آوری داده‌های مورد نیاز این تحقیق ارقام موجود در صورت‌های مالی شرکت‌ها است. بدین منظور از بانک‌های اطلاعاتی رایانه‌ای (نرم‌افزار رهاورد نوین) و سایت کدال سازمان بورس و اوراق بهادار، استفاده شد. چهار فرضیه پژوهش شامل یک متغیر مستقل و چهار متغیر وابسته به همراه چندین متغیر کنترلی در نرم افزار SPSS با استفاده از تحلیل رگرسیون خطی چندمتغیره با کنترل اثرات ثابت سال و صنعت مورد آزمون

قرار گرفت. جامعه آماری مورد مطالعه در این پژوهش، کلیه شرکت‌های پذیرفته شده در بورس و اوراق بهادار تهران هستند که دارای شرایط مندرج در جدول ۱ باشند. در نهایت ۱۷۵ شرکت پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران برای ۲۸ صنعت مختلف و طی سال‌های ۱۳۹۱ تا ۱۳۹۸ (دوره ۸ ساله)، به عنوان نمونه پژوهش مورد بررسی قرار گرفت.

جدول ۱. تعیین تعداد نمونه

تعداد شرکت‌ها	جدول غربالگری سال ۱۳۹۱ تا ۱۳۹۸ (دوره ۸ ساله)
۵۲۲	کل شرکت‌های پذیرفته شده در بورس
(۲۱۹)	شرکت‌هایی که پایان سال مالی آنها ۲۹ اسفند نیست
(۱۱۰)	بانک‌ها، بیمه‌ها، شرکت‌های سرمایه‌گذاری
(۱۸)	شرکت‌هایی که اطلاعات آنها در دسترس نمی‌باشد
۱۷۵	تعداد شرکت‌های نمونه

جدول ۲. تعداد مشاهدات به تفکیک صنعت

تعداد در هر سال	صنعت
۱۱	استخراج
۸	ارتباطات
۲۳	دازویی
۳۶	سیمان
۱۷	غذایی
۲۰	فلزی
۴۱	خودرو
۱۴	شیمیایی
۵	کاغذی
۱۷۵	جمع کل

مدل‌های پژوهش

به پیروی از دلشادی و مگنان (۲۰۲۰، ۱۳)، برای آزمون فرضیه اول پژوهش از مدل ۱ استفاده شد. ضریب مورد نظر جهت تصمیم‌گیری پیرامون تایید یا رد فرضیه، β_7 است.

$$\begin{aligned}
 Earnings_{it} = & \beta_0 + \beta_1 Return_{it} + \beta_2 D_{it} + \beta_3 Return_{it} \times D_{it} + \beta_4 Spillover + \beta_5 Return_{it} \\
 & \times Spillover + \beta_6 D_{it} \times Spillover + \beta_7 Return_{it} \times D_{it} \times Spillover + \beta_8 Size_{it} + \\
 & \beta_9 Return_{it} \times Size_{it} + \beta_{10} D_{it} \times Size_{it} + \beta_{11} Return_{it} \times D_{it} \times Size_{it} + \beta_{12} Leverage_{it} + \\
 & \beta_{13} Return_{it} \times Leverage_{it} + \beta_{14} D_{it} \times Leverage_{it} + \beta_{15} Return_{it} \times D_{it} \times Leverage_{it} + \\
 & \beta_{16} MB_{it} + \beta_{17} Return_{it} \times MB_{it} + \beta_{18} D_{it} \times MB_{it} + \beta_{19} Return_{it} \times D_{it} \times MB_{it} + \beta_{20} BIG \\
 & + \beta_{21} Return_{it} \times BIG + \beta_{22} D_{it} \times BIG + \beta_{23} Return_{it} \times D_{it} \times BIG + \beta_{24} AGE + \beta_{25} Return_{it} \\
 & \times AGE + \beta_{26} D_{it} \times AGE + \beta_{27} Return_{it} \times D_{it} \times AGE + \beta_{28} INS + \beta_{29} Return_{it} \times INS \\
 & + \beta_{30} D_{it} \times INS + \beta_{31} Return_{it} \times D_{it} \times INS + \beta_{32} INDEP + \beta_{33} Return_{it} \times INDEP + \\
 & \beta_{34} D_{it} \times INDEP + \beta_{35} Return_{it} \times D_{it} \times INDEP + \beta_{36} ROA + \beta_{37} Return_{it} \times ROA + \\
 & \beta_{38} D_{it} \times ROA + \beta_{39} Return_{it} \times D_{it} \times ROA + \beta_{40} SG + \beta_{41} Return_{it} \times SG + \beta_{42} D_{it} \times \\
 & SG + \beta_{43} Return_{it} \times D_{it} \times SG + Firm Fixed Effect \quad (1)
 \end{aligned}$$

جهت آزمون فرضیه دوم پژوهش از مدل ۲ استفاده شد. در مدل زیر، در صورتی که ضریب β_1 معنادار باشد فرضیه دوم پژوهش تایید می‌گردد.

$$\begin{aligned}
 REM_{it} = & \beta_0 + \beta_1 Spillover_{it} + \beta_2 SIZE_{it} + \beta_3 Leverage_{it} + \beta_4 Mbit + \beta_5 BIG_{it} + \beta_6 \\
 & AGE_{it} + \beta_7 INS_{it} + \beta_8 INDEP_{it} + \beta_9 ROA_{it} + \beta_{10} SG_{it} + Firm Fixed Effect \quad (2)
 \end{aligned}$$

برای آزمون فرضیه سوم پژوهش از مدل ۳ استفاده شد. در صورتی که ضریب β_1 معنادار باشد فرضیه سوم پژوهش تایید می‌گردد.

$$\begin{aligned}
 AEM = & \beta_0 + \beta_1 spillover + \beta_2 size + \beta_3 Leverage + \beta_4 MB + \beta_5 BIG + \beta_6 AGE + \\
 & \beta_7 INS + \beta_8 INDEP + \beta_9 ROA + \beta_{10} SG + Firm Fixed Effect \quad (3)
 \end{aligned}$$

در نهایت، برای آزمون فرضیه چهارم پژوهش از مدل ۴ استفاده شد. در صورتی که ضریب β_4 معنادار باشد فرضیه چهارم نیز تایید می‌گردد.

$$\begin{aligned}
 Return_{it} = & \beta_0 + \beta_1 Earning_{sit} + \beta_2 \Delta Earning_{sit} + \beta_3 spillover_{it} + \beta_4 spillover \\
 &_{it} * Earning_{sit} + \beta_5 spillover_{it} * \Delta Earning_{sit} + \beta_6 Size_{it} + \beta_7 Size * Earning_{sit} + \\
 & \beta_8 Size * \Delta Earning_{sit} + \beta_9 Leverage + \beta_{10} Leverage * Earnings + \beta_{11} Leverage \\
 & * \Delta Earnings + \beta_{12} MB + \beta_{13} MB * Earnings + \beta_{14} MB * \Delta Earnings + \beta_{15} BIG + \\
 & \beta_{16} BIG * Earnings + \beta_{17} BIG \Delta Earnings + \beta_{18} AGE + \beta_{19} AGE * Earnings + \beta \\
 &_{20} AGE * \Delta Earnings + \beta_{21} INS + \beta_{22} INS * Earnings + \beta_{23} INS * \Delta Earnings + \\
 & \beta_{24} INDEP + \beta_{25} INDEP * Earnings + \beta_{26} INDEP * \Delta Earnings + \beta_{27} ROA + \beta \\
 &_{28} ROA * Earnings + \beta_{29} ROA * \Delta Earnings + \beta_{30} SG + \beta_{31} SG * Earnings + \beta_{32} \\
 & SG * \Delta Earnings + Firm Fixed Effect \quad (4)
 \end{aligned}$$

متغیرهای پژوهش

متغیر مستقل پژوهش

سرریزی (Spillover): یک متغیر موهومی است به این ترتیب که در صورت وجود شرکت ورشکسته در صنعت مقدار یک و در غیر اینصورت مقدار صفر را اتخاذ می‌کند.

متغیرهای وابسته

در مدل اول پژوهش، محافظه‌کاری متغیر وابسته می‌باشد که با بهره‌گیری از مدل زیر اندازه‌گیری شده است.

$$Earnings_{it} = \beta_0 + \beta_1 Return_{it} + \beta_2 D_{it} + \beta_3 Return_{it} \times D_{it}$$

سود ($Earnings_{it}$): سود خالص شرکت i در سال t تقسیم بر ارزش بازار حقوق صاحبان سهام در انتهای سال. بازده سالانه سهام ($Return_{it}$). بازده مجازی (D_{it}): یک متغیر موهومی است که اگر بازده سالانه سهام منفی باشد، عدد یک و در غیر این صورت صفر می‌باشد. ضریب تعامل بین بازده سالانه سهام و بازده مجازی، یعنی β_3 ، سطح محافظه‌کاری را اندازه‌گیری می‌کند و مقادیر بالاتر برای β_3 نشانگر درجه بیشتری از محافظه‌کاری است.

مدیریت سود واقعی (REM): مدیریت سود واقعی متغیر وابسته در فرضیه دوم است که برای اندازه‌گیری آن از مدل سه بخشی روی چاوداری (۲۰۰۶) استفاده شده است و به شرح زیر است:

$$CFO_t / A_{t-1} = \beta_0 + \beta_1 \Delta Sales_t / A_{t-1} + \beta_2 \Delta Sales_t / A_{t-1} + \beta_3 \Delta Sales_t / A_{t-1} + \epsilon$$

مدل اول:

$$CGS_t / A_{t-1} = \beta_0 + \beta_1 \Delta Sales_t / A_{t-1} + \beta_2 \Delta Sales_t / A_{t-1} + \beta_3 \Delta Sales_t / A_{t-1} + \beta_4 \Delta Sales_t / A_{t-1} + \epsilon$$

مدل دوم:

$$DISE_t / A_{t-1} = \beta_0 + \beta_1 \Delta Sales_t / A_{t-1} + \beta_2 \Delta Sales_t / A_{t-1} + \epsilon$$

مدل سوم:

که در آن: جریان نقد عملیاتی (CFO_t)، جمع درآمد فروش ($Sales_t$)، تغییرات درآمد فروش سال جاری نسبت به سال قبل ($\Delta Sales_t$)، بهای تمام شده کالای فروش رفته (CGS_t)، تغییرات درآمد فروش نسبت به دو سال قبل ($\Delta Sales_{t-1}$)، جمع هزینه‌های توزیع، فروش و عمومی ($DISE_t$)، جمع دارایی‌های ابتدای سال (A_{t-1}) و خطای مدل (ϵ).

در ادامه خطاهای مدل اول و سوم در عدد منفی یک ضرب می‌شوند و سپس با خطای مدل دوم جمع می‌گردند. عدد حاصله بیانگر مدیریت سود واقعی است. شایان ذکر است مدل رویچادری به تفکیک در هر صنعت برازش شده است.

مدیریت سود تعهدی (AEM): مدیریت سود تعهدی متغیر وابسته در فرضیه سوم است که برای اندازه‌گیری آن از مدل تعدیل شده جونز (۱۹۹۵) به شرح زیر استفاده شده است.

$$TACC_t/TA_{t-1} = \beta_0 + \beta_1/TA_{t-1} + \beta_2(\Delta REV_t - \Delta REC_t)/TA_{t-1} + \beta_3 PPE_t/TA_{t-1} + \varepsilon$$

که در آن: کل اقلام تعهدی ($TACC_t$): حاصل تفاضل جریان نقد عملیاتی از سود عملیاتی، جمع دارایی‌های ابتدای سال (TA_{t-1})، تغییرات حساب‌ها و اسناد دریافتی سال جاری نسبت به سال قبل (ΔREC_t)، اختلاف تغییرات حساب‌های دریافتی و تغییرات درآمد فروش ($\Delta REV_t - \Delta REC_t$).

قدر مطلق باقیمانده حاصل از برازش مدل فوق بیانگر مدیریت سود تعهدی می‌باشد. شایان ذکر است مدل تعدیل شده جونز به تفکیک در هر صنعت برازش شده است.

ضریب واکنش سود، متغیر وابسته در مدل آزمون فرضیه چهارم می‌باشد که با بهره‌گیری از مدل زیر اندازه‌گیری شده است.

$$Return_{it} = \beta_0 + \beta_1 Earning_{sit} + \beta_2 \Delta Earning_{sit}$$

تعاریف عملیاتی متغیرهای مدل مذکور قبلاً ارائه شده است. در این مدل β_1 بیانگر ضریب واکنش سود است.

متغیرهای کنترلی

اندازه (size): لگاریتم طبیعی ارزش بازار حقوق صاحبان سهام. اهرم مالی ($Leverage_{it}$): کل بدهی تقسیم بر ارزش بازار حقوق صاحبان سهام. سطح بالاتر اهرم نشان‌دهنده تقاضای بیشتر وام‌دهندگان برای محافظه‌کاری حسابداری است. اندازه موسسه حسابرسی (BIG): متغیر موهومی است که اگر شرکت توسط سازمان حسابرسی، حسابرسی شود عدد یک و در غیر اینصورت صفر خواهد بود. سن شرکت (AGE): برابر با لگاریتم طبیعی سن شرکت از زمان تاسیس شرکت است. درصد سهام در اختیار مالکان نهادی (INS): درصد سهام در اختیار مالکان نهادی است. مالکان نهادی عبارتند از

بانک‌ها و بیمه‌ها، هلدینگ‌ها، شرکت‌های سرمایه‌گذاری، صندوق بازنشستگی، شرکت تامین سرمایه و صندوق‌های سرمایه‌گذاری ثبت‌شده نزد بورس و اوراق بهادار، هر شخص حقیقی یا حقوقی که بیش از ۵ درصد و یا بیش از ۵ میلیارد ریال از ارزش اسمی اوراق بهادار در دست انتشار را خریداری کند، سازمان‌ها و نهادهای دولتی و عمومی، شرکت‌های دولتی، اعضای هیئت‌مدیره و مدیران ناشر یا اشخاصی که کارکرد مشابه دارند، است. استقلال هیأت مدیره (INDEP): حاصل تقسیم اعضای غیرموظف هیئت‌مدیره به کل اعضا است. نسبت ارزش بازار به ارزش دفتری حقوق صاحبان سهام ($MBit$). بازده دارایی‌ها (ROA): حاصل تقسیم سود خالص بر کل دارایی‌ها است. رشد فروش (SG): حاصل تفاضل فروش سال قبل از فروش سال جاری بر فروش سال قبل، است.

یافته‌های پژوهش

آماره‌های توصیفی

آمار توصیفی متغیرهای پژوهش در جدول‌های شماره سه و چهار، ارائه شده است. جهت کنترل اثرات داده‌های پرت، متغیرهای پیوسته در سطح ۱ درصد، وینسورایز شده‌اند. نتایج آمار توصیفی پژوهش نشان می‌دهد میانگین اندازه شرکت‌ها، استقلال هیئت‌مدیره و درصد سهام در اختیار مالکان نهادی به ترتیب $۰/۱۴،۶۶/۵$ و $۰/۷۰$ است. در نتیجه در شرکت‌های نمونه نسبت مالکان نهادی نسبت به سایر مالکان بالاتر است. میانگین استقلال هیئت‌مدیره که از تقسیم اعضای غیرموظف به کل اعضا بدست آمده است، نمایانگر این موضوع است که ۶۶ درصد اعضای هیئت‌مدیره شرکت‌های مورد بررسی مستقل هستند. با توجه به میانگین متغیر موهومی اندازه موسسه حسابرسی می‌توان گفت به‌طور متوسط ۲۰ درصد شرکت‌های مورد بررسی توسط سازمان حسابرسی مورد حسابرسی قرار گرفته‌اند. میانگین متغیر سرریزی با عدد $۰/۵۳$ بیانگر این نکته است که ۵۳ درصد از مشاهدات، وجود شرکت ورشکسته در صنعت خود را تجربه کرده‌اند. همچنین، میانگین متغیر موهومی بازده مجازی نشان می‌دهد که ۳۰ درصد مشاهدات دارای بازده منفی بوده‌اند. بعلاوه نسبت سود خالص بر کل داراییها در شرکت‌های مورد بررسی حدود ۱۴ درصد بوده است.

جدول ۳. آمار توصيفي متغيرهاي پژوهش

متغير	نماد	ميانگين	ميانه	انحراف معيار	واريانس	حداقل	حداكثر
بازده	Return (درصد)	۱/۰۰۸	۰/۳۱۲	۱/۸۷	۳/۵۰۳	-۰/۵۸	۱۰/۱
سود	(Earning)	۰/۱۰۹	۰/۱۰۴	۰/۱۴۴	۰/۰۲۱	-۰/۵	۰/۵
تغييرات سود	Δ Earning	-۰/۰۱۴۵	۰/۰۰۷۱۱	۰/۰۲۹	-۰/۳۹۰	-۰/۸۴۶	۰/۶۲۰
اندازه	(Size)	۱۴/۵۰	۱۴/۲۵	۱/۷۰	۲/۸۹۱	۱۱/۰۹	۱۹/۰۰۲
اهرم مالي	(Leverage)	۰/۸۲	۰/۴۹۴	۰/۹۹۵	۰/۹۹۱	۰/۰۱۶۱	۵/۷۲۰
نسبت ارزش بازار به ارزش دفتری حقوق صاحبان سهام	MB _{it}	۳/۶۵۱۲	۲/۳۴۵	۴/۲۲	۱۷/۸۴۷	-۳/۴۶	۲۵/۹۲
سن شرکت	Age	۳/۵۸۷	۳/۶۸۸	۰/۳۸۶	۰/۱۴۹	۰/۲۶۳	۴/۱۴۳
درصد سهام مالکان نهادی	INS	۰/۷۰۹	۰/۷۰۳	۰/۱۸۷	۰/۰۳۵	۰/۰۱۳۰	۰/۹۸۰
استقلال هیأت مدیره	Indep	۰/۶۶۷	۰/۶۰	۰/۱۸۶	۰/۰۳۵	۰/۲	۱
بازده دارایی ها	ROA	۰/۱۴۲	۰/۱۱۹	۰/۱۵	۰/۰۳۳	-۰/۲۲	۰/۵۷
رشد فروش	SG	۰/۳۰	۰/۲۱	۰/۶۱	۰/۳۸	-۰/۷	۴/۲۴
مدیریت سود واقعی	REM	-۰/۰۰۰۹۲	-۰/۰۱۶۸	۰/۱۶۸	۰/۰۲۸	-۰/۴۹۴	۰/۴۶۷
مدیریت سود تعهدی	AEM	۰/۱۰۸	۰/۰۷۹۴	۰/۰۹۸۹	۰/۰۱۰	۰/۰۰۱۳۰	۰/۴۷۹

جدول ۴. آمار توصيفي متغيرهاي مجازي پژوهش

متغير	نماد	ميانگين	ميانه	انحراف معيار	واريانس	فراواني مقدار ۰	فراواني مقدار ۱	درصد مقدار ۰	درصد مقدار ۱
بازده مجازي	D	۰/۳	۰	۰/۴۵۷	۰/۲۰۹	۹۸۳	۴۱۷	۷۰/۲	۲۹/۸
سرريزي	Spillover	۰/۵۳	۱	۰/۵	۰/۲۵۰	۶۶۴	۷۳۶	۴۷/۴	۵۲/۶
اندازه موسسه حسابري	Big	۰/۲	۰	۰/۳۹	۰/۱۵۹	۱۱۲۳	۲۷۷	۸۰/۲	۱۹/۸

نتایج آزمون فرضیه اول مبنی بر وجود تاثیر معنادار ورشکستگی همپیشگان بر محافظه کاری، در جدول پنج قابل مشاهده است. در انتهای جدول (و جدول‌های بعدی) آماره‌های مرتبط با آزمون مفروضات رگرسیون و سپس، آزمون‌های مرتبط با انتخاب الگو ارایه شده است. همانطور که پیداست سطح معنی داری آزمون‌های نرمالیتی، وایت و نیز براش گودفری بالاتر از آستانه ۵ درصد است. بنابراین، فرض صفر آماری مبنی بر (به ترتیب) نرمال بودن خطاها، همسانی واریانس خطاها و استقلال خطاها رد نمی‌شود. علاوه بر این، حداکثر تولرانس بالاتر از آستانه ۱۰ نیست. بنابراین، نگرانی از بابت هم‌خطی بین متغیرهای توضیحی وجود ندارد. همچنین، آزمون‌های انتخاب الگو برای دو بُعد آثار زمانی و آثار مقطعی، بیانگر کمتر بودن آماره‌های چاو و هاسمن از آستانه ۵ درصد است که نشان می‌دهد بکارگیری الگوی اثرات ثابت (نسبت به هر دو الگوی تلفیقی و آثار ثابت تصادفی) مناسب‌تر است.

ضریب مورد نظر جهت تصمیم‌گیری پیرامون تایید یا رد فرضیه، β_7 است؛ یعنی، ضریب تعاملی بین متغیر سرریزی و معیارهای محافظه کاری. با توجه به نتایج، مقدار معناداری این ضریب برابر با ۰/۷۰۵ می‌باشد که در سطح خطای ۵ درصد معنادار نیست و در نتیجه فرضیه اول تایید نمی‌گردد. به پیروی از مطالعات قبلی، در مدل مذکور عوامل موثر بر محافظه کاری نظیر اندازه شرکت، اهرم مالی و نسبت ارزش بازار به ارزش دفتری کنترل شده‌اند.

جدول ۵. بررسی ارتباط بین ورشکستگی همپیشگان و محافظه کاری

متغیر	نماد	ضریب	انحراف معیار	آماره تی	معناداری
مقدار ثابت	Constant	۰/۱۶۰	۰/۰۶۵	۲/۴۴۷	۰/۰۱۵
بازده سالانه سهام	Return _{it}	۰/۰۴۰	۰/۰۲۵	۱/۶۰۶	۰/۱۰۸
بازده مجازی	D _{it}	۰/۰۵۲	۰/۱۴۸	۰/۳۵۲	۰/۷۲۵
سرریزی	Spillover	۰/۰۱۵	۰/۰۱۰	۱/۴۷۴	۰/۱۴۱
اندازه	Size	-۰/۰۰۸	۰/۰۰۳	-۲/۶۶۲	۰/۰۰۸
اهرم مالی	Leverage	۰/۰۱۲	۰/۰۰۶	۲/۱۲۳	۰/۰۳۴
نسبت ارزش بازار به ارزش دفتری حقوق صاحبان سهام	MB _{it}	-۰/۰۰۸	۰/۰۰۱	-۵/۹۳۴	۰/۰۰۰
اندازه موسسه حسابرسی	BIG	-۰/۰۰۴	۰/۰۱۱	-۰/۳۶۷	۰/۷۱۴
سن شرکت	AGE	-۰/۰۱۰	۰/۰۱۱	-۰/۹۲۶	۰/۳۵۵

متغیر	نماد	ضریب	انحراف معیار	آماره تی	معاذاری
درصد سهام در اختیار مالکان نهادی	INS	-۰/۰۱۷	۰/۰۲۴	-۰/۸۲۱	۰/۴۷۱
استقلال هیأت مدیره	Indep	۰/۰۱۱	۰/۰۲۲	۰/۴۸۸	۰/۶۲۵
بازده دارایی‌ها	ROA	۰/۸۱۵	۰/۰۳۵	۲۰/۶۸۳	۰/۰۰۰
رشد فروش	SG	۰/۰۱۸	۰/۰۰۷	۲/۸۲۶	۰/۰۰۶
بازده سالانه سهام* بازده مجازی	RETURN*D _{it}	-۰/۱۲۷	۰/۴۷۶	-۰/۲۶۷	۰/۸۹۰
بازده سالانه سهام* سرریزی	RETURN*SPILLOVER	-۰/۰۰۱	۰/۰۰۴	-۰/۳۱۵	۰/۸۵۳
بازده مجازی* سرریزی	D _{it} *SPILLOVER	-۰/۰۱۶	۰/۰۲۱	-۰/۸۹۷	۰/۴۲۶
بازده سالانه سهام* بازده مجازی* سرریزی	RETURN*D _{it} *SPILLOVER	-۰/۰۲۵	۰/۰۶۷	-۰/۳۷۹	۰/۸۰۵
بازده سالانه سهام* اندازه	RETURN*SIZE	-۰/۰۰۱	۰/۰۰۱	-۱/۱۰۱	۰/۲۷۱
بازده مجازی* اندازه	D _{it} *SIZE	۰/۰۰۱	۰/۰۰۷	۰/۱۹۵	۰/۸۴۶
بازده سالانه سهام* بازده مجازی* اندازه	RETURN*D _{it} *SIZE	-۰/۰۰۷	۰/۰۳۳	-۰/۳۱۳	۰/۸۵۵
بازده سالانه سهام* اهرم مالی	RETURN*LEVERAGE	-۰/۰۰۳	۰/۰۰۴	-۰/۸۰۷	۰/۴۸۰
بازده مجازی* اهرم مالی	D _{it} *LEVERAGE	-۰/۰۰۷	۰/۰۱۱	-۰/۵۸۸	۰/۵۵۷
بازده سالانه سهام* بازده مجازی* اهرم مالی	RETURN*D _{it} *LEVERAGE	۰/۰۷۵	۰/۰۳۳	۲/۲۴۶	۰/۰۲۵
بازده سالانه سهام* نسبت ارزش بازار به ارزش دفتری حقوق صاحبان سهام	RETURN*MB _{it}	۰/۰۰۱	۰/۰۰۰	۲/۳۷۱	۰/۰۰۱
بازده مجازی* نسبت ارزش بازار به ارزش دفتری حقوق صاحبان سهام	D _{it} *MB _{it}	-۰/۰۰۳	۰/۰۰۴	-۰/۸۲۷	۰/۴۰۸
بازده سالانه سهام* بازده مجازی* نسبت ارزش بازار به ارزش دفتری حقوق صاحبان سهام	RETURN*D _{it} *MB _{it}	-۰/۰۰۱	۰/۰۱۴	-۰/۰۶۰	۰/۹۵۲
بازده سالانه سهام* اندازه موسسه حسابرسی	RETURN*BIG	۰/۰۰۵	۰/۰۰۵	۱/۰۷۲	۰/۲۸۴

متغیر	نماد	ضریب	انحراف معیار	آماره تی	معاذاری
بازده مجازی* اندازه موسسه حسابرسی	$D_{it} * BIG$	۰/۰۱۸	۰/۰۲۵	۰/۷۱۵	۰/۴۷۵
بازده سالانه سهام* بازده مجازی* اندازه موسسه حسابرسی	$RETURN * D_{it} * BIG$	-۰/۰۱۲	۰/۰۷۶	۰/۱۵۶	۰/۸۷۶
بازده سالانه سهام* سن شرکت	$RETURN * AGE$	-۰/۰۰۱	۰/۰۰۴	-۰/۲۳۰	۰/۸۱۸
بازده مجازی* سن شرکت	$D_{it} * AGE$	-۰/۰۰۶	۰/۰۲۶	-۰/۲۳۵	۰/۸۱۴
بازده سالانه سهام* بازده مجازی* سن شرکت	$RETURN * D_{it} * AGE$	۰/۰۶۱	۰/۰۸۵	۰/۷۱۸	۰/۴۷۳
بازده سالانه سهام* درصد سهام مالکان نهادی	$RETURN * INS$	۰/۰۰۱	۰/۰۰۸	۰/۱۴۱	۰/۸۸۸
بازده مجازی* درصد سهام مالکان نهادی	$D_{it} * INS$	-۰/۰۵۶	۰/۰۵۴	-۱/۰۴۰	۰/۲۹۸
بازده سالانه سهام* بازده مجازی* درصد سهام مالکان نهادی	$RETURN * D_{it} * INS$	-۰/۰۸۳	۰/۱۷۲	-۱/۴۸۱	۰/۶۳۰
بازده سالانه سهام* استقلال هیأت مدیره	$RETURN * INDEP$	-۰/۰۰۷	۰/۰۱۰	-۱/۸۳۵	۰/۴۳۶
بازده مجازی* استقلال هیأت مدیره	$D_{it} * INDEP$	۰/۰۰۱	۰/۰۵۵	۰/۰۲۷	۰/۹۷۹
بازده سالانه سهام* بازده مجازی* استقلال هیأت مدیره	$RETURN * D_{it} * INDEP$	۰/۰۴۳	۰/۱۷۷	۰/۲۴۵	۰/۸۰۷
بازده سالانه سهام* بازده دارایی ها	$RETURN * ROA$	-۰/۰۸۶	۰/۰۱۲	-۷/۲۴۸	۰/۰۰۰
بازده مجازی* بازده دارایی ها	$D_{it} * ROA$	۰/۱۰۲	۰/۰۸۲	۱/۲۳۹	۰/۲۱۶
بازده سالانه سهام* بازده مجازی* بازده دارایی ها	$RETURN * D_{it} * ROA$	-۰/۳۷۷	۰/۲۷۹	-۱/۳۵۲	۰/۱۷۷
بازده سالانه سهام* رشد فروش	$RETURN * SG$	-۰/۰۰۳	۰/۰۰۲	-۱/۲۶۳	۰/۲۰۷
بازده مجازی* رشد فروش	$D_{it} * SG$	۰/۰۰۲	۰/۰۲۰	۰/۰۸۸	۰/۹۳۰
بازده سالانه سهام* بازده مجازی* رشد فروش	$RETURN * D_{it} * SG$	-۰/۰۰۷	۰/۰۷۲	-۰/۱۰۱	۰/۹۲۰

اثرات ثابت صنعت و سال کنترل شد.

ضریب تعیین تعدیل شده	ضریب تعیین مدل	سطح معناداری آماره F	آماره F
۰/۵۶۸	۰/۵۹۲	۰/۰۰۰	۲۴/۸۳۰
مفروضات رگرسیون			
حداکثر میانگین (هم خطی) (VIF)	استقلال خطاها (آزمون برانش-گوفری)	همسانی واریانس (آزمون وایت)	نرمال بودن خطاهای رگرسیون (آزمون نرمالیتی)
(۱/۹۴۶)۴/۱۲۴	۰/۳۷۲	۰/۵۴۹	۰/۱۹۸
آزمون‌های انتخاب الگو			
آثار ثابت مقطعی در برابر آثار تصادفی مقطعی (آزمون هاسمن)	آثار ثابت مقطعی (آزمون چاو)	آثار ثابت زمانی در برابر آثار تصادفی زمانی (آزمون هاسمن)	آثار ثابت زمانی (آزمون چاو)
۰/۰۰۴	۰/۰۰۵	۰/۰۰۶	۰/۰۰۰

نتایج آزمون فرضیه دوم مبنی بر وجود تاثیر معنادار بین ورشکستگی همپیشگان بر مدیریت سود واقعی، در جدول شماره شش قابل مشاهده است. معناداری متغیر مستقل سرریزی برابر با ۰/۳۳۶ است که با توجه به اینکه از مقدار ۵ درصد بیشتر است، فرضیه دوم مورد تایید نمی‌باشد. جهت بررسی بیشتر، نمونه تحقیق با توجه به متغیر مدیریت سود، به دو گروه مدیریت سود افزایشده (مقادیر مثبت مدیریت سود) و مدیریت سود کاهشده (مقادیر منفی مدیریت سود)، تقسیم شد و برای هر یک از این دو گروه، مجدداً مدل دوم پژوهش برآورد گردید. نتایج در جدول ۶ ارائه شده است. همان‌گونه که در جدول شماره شش مشاهده می‌شود، سطح معناداری متغیر سرریزی برای شرکت‌هایی که مدیریت سود کاهشده دارند، برابر با ۰/۰۲۷ و جهت رابطه مثبت است؛ یعنی، در شرکت‌هایی که مدیریت سود کاهشده دارند، ورشکستگی همپیشگان بر مدیریت سود واقعی تاثیر معناداری دارد. به عبارت دیگر، در چنین شرکت‌هایی اعلام بحرانی مانند ورشکستگی در صنعت موجب مدیریت سود واقعی کاهشده توسط شرکت‌های فعال در آن صنعت می‌شود. با توجه به نتایج جدول ۶، سطح معناداری متغیر سرریزی در شرکت‌هایی که مدیریت سود افزایشده دارند برابر با ۰/۳۰۹ است. بنابراین،

در این گونه شرکت‌ها، وجود تاثیر معنادار ورشکستگی همپیشگان بر مدیریت سود واقعی تایید نمی‌شود.

جدول ۶. بررسی ارتباط بین ورشکستگی همپیشگان و مدیریت سود واقعی

متغیر	نماد	ضریب			سطح معناداری		
		کل	خطاهای مثبت	خطاهای منفی	کل	خطاهای مثبت	خطاهای منفی
مقدار ثابت	Constant	۰/۰۳۰	۰/۱۲۹	-۰/۱۵۸	۰/۶۸۹	۰/۱۴۲	۰/۰۱۰
سرریزی	Spillover	۰/۰۱۲	-۰/۰۱۳	۰/۰۲۳	۰/۳۳۶	۰/۳۰۹	۰/۰۲۷
اندازه	Size	-۰/۰۰۶	-۰/۰۰۶	۰/۰۰۵	۰/۰۹۴	۰/۱۳۶	۰/۱۰۰
اهرم مالی	Leverage	۰/۰۰۷	۰/۰۱۲	-۰/۰۰۷	۰/۱۸۳	۰/۰۸۱	۰/۱۲۶
نسبت ارزش بازار به ارزش دفتری حقوق صاحبان سهام	MB _{it}	۰/۰۰۳	۰/۰۰۴	۰/۰۰۰	۰/۰۳۹	۰/۰۰۲	۰/۷۹۷
اندازه موسسه حسابرسی	BIG	۰/۰۰۴	-۰/۰۰۶	-۰/۰۰۲	۰/۷۰۶	۰/۶۵۲	۰/۸۰۹
سن شرکت	AGE	۰/۰۳۶	۰/۰۱۹	۰/۰۰۳	۰/۰۰۳	۰/۱۵۰	۰/۷۶۳
درصد سهام در اختیار مالکان نهادی	INS	-۰/۰۸۱	-۰/۰۱۸	-۰/۰۶۷	۰/۰۰۲	۰/۵۰۵	۰/۰۰۴
استقلال هیأت مدیره	Indep	۰/۰۰۵	۰/۰۱۷	۰/۰۰۴	۰/۸۳۶	۰/۵۵۳	۰/۸۵۲
بازده دارایی‌ها	ROA	۰/۳۴۷	۰/۱۹۲	۰/۰۵۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۱۳۷
رشد فروش	SG	-۰/۰۰۴	۰/۰۳۶	-۰/۰۲۱	۰/۶۲۱	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰
اثرات ثابت سال و صنعت				کنترل شد			
آماره‌ها و مفروضات رگرسیون کل مشاهدات							
آماره F				۸/۴۹۷			
ضریب تعیین تعدیل شده				۰/۱۷۷			
نرمال بودن خطاهای رگرسیون (آزمون نرمالیتی)				۰/۳۵۴			
همسانی واریانس (آزمون وایت)				۰/۵۰۹			
استقلال خطاها (آزمون براش-گوفری)				۰/۳۴۹			
حداکثر میانگین هم خطی (VIF)				(۱/۵۶۴)۳/۶۷۵			
آزمون‌های انتخاب الگو برای رگرسیون کل مشاهدات							
آثار ثابت زمانی (آزمون چاو)				۰/۰۰۱			
آثار ثابت زمانی در برابر آثار تصادفی زمانی (آزمون هاسمن)				۰/۰۰۲			
آثار ثابت مقطعی (آزمون چاو)				۰/۰۰۲			
آثار ثابت مقطعی در برابر آثار تصادفی مقطعی (آزمون هاسمن)				۰/۰۰۰			

آماره‌ها و مفروضات رگرسیون خطاهای مثبت	
۴/۱۱۹	آماره F
۰/۱۵۹	ضریب تعیین تعدیل شده
۰/۶۷۴	نرمال بودن خطاهای رگرسیون (آزمون نرمالیتی)
۰/۶۰۱	همسانی واریانس (آزمون وایت)
۰/۵۴۴	استقلال خطاها (آزمون براش-گوفری)
(۱/۵۶۴)۳/۶۷۵	حداکثر میانگین هم خطی (VIF)
آزمون‌های انتخاب الگو برای رگرسیون خطاهای مثبت	
۰/۰۰۰	آثار ثابت زمانی (آزمون چاو)
۰/۰۰۰	آثار ثابت زمانی در برابر آثار تصادفی زمانی (آزمون هاسمن)
۰/۰۰۴	آثار ثابت مقطعی (آزمون چاو)
۰/۰۰۸	آثار ثابت مقطعی در برابر آثار تصادفی مقطعی (آزمون هاسمن)
آماره‌ها و مفروضات رگرسیون خطاهای منفی	
۴/۵۵۱	آماره F
۰/۱۵۷	ضریب تعیین تعدیل شده
۰/۷۴۴	نرمال بودن خطاهای رگرسیون (آزمون نرمالیتی)
۰/۴۶۷	همسانی واریانس (آزمون وایت)
۰/۴۷۹	استقلال خطاها (آزمون براش-گوفری)
(۱/۵۶۴)۳/۶۷۵	حداکثر میانگین هم خطی (VIF)
آزمون‌های انتخاب الگو برای رگرسیون خطاهای منفی	
۰/۰۱۶	آثار ثابت زمانی (آزمون چاو)
۰/۰۴۵	آثار ثابت زمانی در برابر آثار تصادفی زمانی (آزمون هاسمن)
۰/۰۰۰	آثار ثابت مقطعی (آزمون چاو)
۰/۰۱۳	آثار ثابت مقطعی در برابر آثار تصادفی مقطعی (آزمون هاسمن)

نتایج برازش رگرسیونی تاثیر ورشکستگی همپیشگان بر مدیریت سود تعهدی در جدول شماره هفت، قابل مشاهده است. ضریب متغیر سرریزی برابر با (۰/۰۰۹-) و سطح معناداری برابر با ۰/۲۲۸ است. بنابراین، در سطح خطای ۵ درصد فرضیه سوم تایید نمی‌گردد. برای آزمون‌های بیشتر نمونه پژوهش با توجه به متغیر مدیریت سود، به دو گروه مدیریت سود افزاینده (مقادیر مثبت مدیریت سود) و مدیریت سود کاهنده (مقادیر منفی مدیریت سود) تقسیم شد و برای هر یک از این دو گروه، مجدداً مدل سوم پژوهش برآورد گردید. در شرکت‌هایی که مدیریت سود کاهنده دارند سطح معناداری متغیر سرریزی برابر با ۰/۱۷۱ است؛

یعنی، در اینگونه شرکت‌ها ورشکستگی همپیشگان بر مدیریت سود تعهدی تاثیر معناداری ندارد. در شرکت‌هایی که مدیریت سود افزایش‌دهنده دارند، سطح معناداری متغیر سرریزی برابر با ۰/۲۲۰ است. بنابراین، در این شرکت‌ها تاثیر معنادار ورشکستگی همپیشگان بر مدیریت سود تعهدی، تایید نمی‌گردد.

جدول ۷. بررسی ارتباط بین ورشکستگی همپیشگان و مدیریت سود تعهدی

سطح معناداری			ضریب			نماد	متغیر
خطاهای منفی	خطاهای مثبت	کل مشاهدات	خطاهای منفی	خطاهای مثبت	کل مشاهدات		
۰/۰۴۰	۰/۰۰۳	۰/۰۰۰	-۰/۱۵۸	۰/۱۲۹	۰/۱۸۰	Constant	مقدار ثابت
۰/۱۷۱	۰/۲۲۰	۰/۲۱۸	۰/۰۲۳	-۰/۰۱۳	-۰/۰۰۹	Spillover	سرریزی
۰/۲۲۶	۰/۱۱۷	۰/۰۳۱	۰/۰۰۵	-۰/۰۰۶	-۰/۰۰۵	Size	اندازه
۰/۱۹۵	۰/۲۳۵	۰/۰۰۳	-۰/۰۰۷	۰/۰۱۲	۰/۰۱۰	Leverage	اهرم مالی
۰/۰۴۰	۰/۵۰۳	۰/۴۳۹	۰/۰۰۰	۰/۰۰۴	۰/۰۰۱	MB _{it}	نسبت ارزش بازار به ارزش دفتری حقوق صاحبان سهام
۰/۰۱۸	۰/۶۶۹	۰/۰۹۳	-۰/۰۰۲	-۰/۰۰۶	۰/۰۱۲	BIG	اندازه موسسه حسابرسی
۰/۶۱۰	۰/۴۸۴	۰/۲۱۲	۰/۰۰۳	۰/۰۱۹	۰/۰۰۹	AGE	سن شرکت
۰/۰۱۸	۰/۰۰۶	۰/۹۰۵	-۰/۰۶۷	-۰/۰۱۸	-۰/۰۰۲	INS	درصد سهام در اختیار مالکان نهادی
۰/۹۵۵	۰/۱۲۶	۰/۳۶۷	۰/۰۰۴	۰/۰۱۷	۰/۰۱۳	Indep	استقلال هیأت مدیره
۰/۰۰۰	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱	۰/۰۵۰	۰/۱۹۲	۰/۰۷۵	ROA	بازده دارایی‌ها
۰/۰۰۰	۰/۶۳۸	۰/۰۰۶	-۰/۰۲۱	۰/۰۳۶	۰/۰۱۲	SG	رشد فروش
کنترل شد			اثرات ثابت سال و صنعت				
آماره‌ها و مفروضات رگرسیون کل مشاهدات							
۸/۴۹۷			آماره F				
۰/۱۷۷			ضریب تعیین تعدیل شده				
۰/۸۶۴			نرمال بودن خطاهای رگرسیون (آزمون نرمالیتی)				
۰/۶۸۳			همسانی واریانس (آزمون وایت)				
۰/۴۵۳			استقلال خطاها (آزمون برانش-گوفری)				
(۱/۵۶۴)۳/۶۷۵			حداکثر (میانگین) هم خطی (VIF)				

آزمون‌های انتخاب الگو برای رگرسیون کل مشاهدات	
۰/۰۴۳	آثار ثابت زمانی (آزمون چاو)
۰/۰۳۷	آثار ثابت زمانی در برابر آثار تصادفی زمانی (آزمون هاسمن)
۰/۰۱۴	آثار ثابت مقطعی (آزمون چاو)
۰/۰۱۷	آثار ثابت مقطعی در برابر آثار تصادفی مقطعی (آزمون هاسمن)
آماره‌ها و مفروضات رگرسیون خطاهای مثبت	
۴/۱۱۹	آماره F
۰/۱۵۹	ضریب تعیین تعدیل شده
۰/۹۸۴	نرمال بودن خطاهای رگرسیون (آزمون نرمالیتی)
۰/۷۶۴	همسانی واریانس (آزمون وایت)
۰/۳۴۳	استقلال خطاها (آزمون برانش-گوفری)
(۱/۵۶۴)۳/۶۷۵	حداکثر میانگین هم خطی (VIF)
آزمون‌های انتخاب الگو برای رگرسیون خطاهای مثبت	
۰/۰۰۰	آثار ثابت زمانی (آزمون چاو)
۰/۰۱۰	آثار ثابت زمانی در برابر آثار تصادفی زمانی (آزمون هاسمن)
۰/۰۰۸	آثار ثابت مقطعی (آزمون چاو)
۰/۰۲۱	آثار ثابت مقطعی در برابر آثار تصادفی مقطعی (آزمون هاسمن)
آماره‌ها و مفروضات رگرسیون خطاهای منفی	
۴/۵۵۱	آماره F
۰/۱۵۷	ضریب تعیین تعدیل شده
۰/۳۹۸	نرمال بودن خطاهای رگرسیون (آزمون نرمالیتی)
۰/۶۲۰	همسانی واریانس (آزمون وایت)
۰/۴۰۱	استقلال خطاها (آزمون برانش-گوفری)
(۱/۵۶۴)۳/۶۷۵	حداکثر میانگین هم خطی (VIF)
آزمون‌های انتخاب الگو برای رگرسیون خطاهای منفی	
۰/۰۴۰	آثار ثابت زمانی (آزمون چاو)
۰/۰۳۲	آثار ثابت زمانی در برابر آثار تصادفی زمانی (آزمون هاسمن)
۰/۰۰۰	آثار ثابت مقطعی (آزمون چاو)
۰/۰۱۲	آثار ثابت مقطعی در برابر آثار تصادفی مقطعی (آزمون هاسمن)

یافته‌های حاصل از آزمون رگرسیونی فرضیه چهارم پژوهش در جدول شماره هشت، ارائه شده است. با توجه به ارقام موجود در جدول سطح معناداری متغیر ضریبی سرریزی در سود خالص، برابر با ۰/۴۴۸ است که با توجه به اینکه بالاتر از ۵ درصد است، فرضیه چهارم تایید نمی‌گردد.

جدول ۸. بررسی ارتباط بین ورشکستگی همیشگان و ضریب واکنش سود

متغیر	نماد	ضریب	انحراف معیار	آماره تی	معناداری
مقدار ثابت	Constant	۱/۴۶۳	۰/۶۶۹	۲/۱۸۸	۰/۰۲۹
سود	Earnings it	۸/۶۵۲	۳/۲	۲/۷۰۴	۰/۰۰۷
تغییرات سود	Earnings it Δ	-۷/۰۰۲	۲/۸۳۲	-۲/۴۷۲	۰/۰۱۴
سرریزی	Spillover	-۰/۱۰۹	۰/۱۲۳	-۰/۸۹۰	۰/۳۷۴
اندازه	Size	۰/۱۲۵	۰/۰۳۳	۳/۷۸۰	۰/۰۰۰
اهرم مالی	Leverage	-۰/۰۸۳	۰/۰۴۴	-۱/۹۰۳	۰/۰۵۷
نسبت ارزش بازار به ارزش دفتری حقوق صاحبان سهام	MB it	۰/۱۲۱	۰/۰۱۰	۱۲/۴۶۹	۰/۰۰۰
اندازه موسسه حسابرسی	BIG	-۰/۱۷۳	۰/۱۲۵	-۱/۳۸۳	۰/۱۶۷
سن شرکت	AGE	-۰/۰۲۵	۰/۱۲۶	-۰/۲۰۰	۰/۸۴۱
درصد سهام در اختیار مالکان نهادی	INS	-۰/۶۱۹	۰/۲۴۱	-۲/۵۷۴	۰/۰۱۰
استقلال هیأت مدیره	Indep	۰/۲۶۲	۰/۲۱۵	۱/۲۱۵	۰/۲۲۴
بازده دارایی‌ها	ROA	-۱/۱۷۳	۰/۴۸۷	-۲/۴۰۹	۰/۰۱۶
رشد فروش	SG	۰/۲۵۷	۰/۰۶۷	۳/۸۴۴	۰/۰۰۰
سرریزی سود	Spillover it* Earnings it	۰/۴۳۶	۰/۶۲۹	۰/۶۹۳	۰/۴۸۸
سرریزی تغییرات سود	spillover it* Δ Earnings it	-۰/۸۱۷	۰/۵۲۶	-۱/۵۵۴	۰/۱۲۰
اندازه تغییرات سود	Size *Earnings it	-۰/۶۴۹	۰/۱۶۱	-۴/۰۳۲	۰/۰۰۰
اندازه تغییرات سود	Size * Δ Earnings it	۰/۳۶۹	۰/۱۲۶	۲/۹۳۸	۰/۰۰۳
اهرم مالی سود	Leverage *Earnings it	۰/۰۳۹	۰/۲۲۳	۰/۱۷۶	۰/۸۶۰
اهرم مالی تغییرات سود	Leverage * Δ Earnings it	۰/۰۵۳	۰/۱۷۸	۰/۳۰۰	۰/۷۶۴

۰/۰۰۰	۵/۳۵۱	۰/۰۷۷	۰/۴۱۳	MB it* Earnings it	نسبت ارزش بازار به ارزش دفتری حقوق صاحبان سهام* سود
۰/۰۰۰	-۵/۴۹۴	۰/۰۵۵	-۰/۳۰۳	MB it*Δ Earnings it	نسبت ارزش بازار به ارزش دفتری حقوق صاحبان سهام* تغییرات سود
۰/۱۰۵	۱/۶۲۱	۰/۶۶۱	۱/۰۷۲	BIG*Earnings it	اندازه موسسه حسابرسی* سود
۰/۰۶۰	-۱/۸۸۶	۰/۵۵۷	-۱/۰۵۰	BIG* ΔEarnings it	اندازه موسسه حسابرسی* تغییرات سود
۰/۷۴۵	-۰/۳۲۵	۰/۷۰۲	-۰/۲۲۸	AGE *Earnings it	سن شرکت* سود
۰/۱۲۳	۱/۵۴۳	۰/۵۷۱	۰/۸۸۱	AGE* ΔEarnings it	سن شرکت* تغییرات سود
۰/۲۰۹	۱/۲۵۶	۱/۳۷۵	۱/۷۲۷	INS *Earnings it	درصد سهام مالکان نهادی* سود
۰/۰۳۷	-۲/۰۸۷	۱/۱۹۸	-۲/۵۰۰	INS *ΔEarnings it	درصد سهام مالکان نهادی* تغییرات سود
۰/۱۳۲	-۱/۵۰۶	۱/۱۹۸	-۱/۸۰۵	INDEP *Earnings it	استقلال هیئت مدیره* سود
۰/۰۰۲	۳/۱۴۴	۱/۰۱۴	۳/۱۸۸	INDEP *ΔEarnings it	استقلال هیئت مدیره* تغییرات سود
۰/۰۰۲	۳/۰۳۵	۲/۰۰۰	۶/۰۶۹	ROA *Earnings it	بازده دارایی ها* سود
۰/۰۰۰	-۳/۵۱۳	۱/۷۵۸	-۶/۱۷۶	ROA *ΔEarnings it	بازده دارایی ها* تغییرات سود
۰/۸۱۵	۰/۲۳۴	۰/۴۱۴	۰/۰۹۷	SG *Earnings it	رشد فروش* سود
۰/۷۴۲	-۰/۳۲۹	۰/۳۵۰	-۰/۱۱۵	SG* ΔEarnings it	رشد فروش* تغییرات سود
اثرات ثابت صنعت و سال کنترل شد.					
ضریب تعیین تعدیل شده		ضریب تعیین مدل	سطح معناداری آماره F	آماره F	
۰/۶۶۴		۰/۶۸۰	۰/۰۰۰	۴۳/۴۰۱	

مفروضات رگرسیون			
نرمال بودن خطاهای رگرسیون (آزمون نرمالیتی)	همسانی واریانس (آزمون وایت)	استقلال خطاها (آزمون براش-گوفری)	حداکثر میانگین هم خطی (VIF)
۰/۲۱۷	۰/۳۹۶	۰/۳۴۰	۴/۱۲۴ (۱/۹۴۶)
آزمون‌های انتخاب الگو			
آثار ثابت زمانی (آزمون چاو)	آثار ثابت زمانی در برابر آثار تصادفی زمانی (آزمون هاسمن)	آثار ثابت مقطعی (آزمون چاو)	آثار ثابت مقطعی در برابر آثار تصادفی مقطعی (آزمون هاسمن)
۰/۰۱۱	۰/۰۳۸	۰/۰۱۴	۰/۰۴۱

بحث و نتیجه گیری

پژوهش حاضر به بررسی تاثیر سرریز ورشکستگی همپیشگان بر کیفیت گزارشگری مالی می‌پردازد. به لحاظ نظری، انتظار می‌رود اثر ورشکستگی یک شرکت همیشه، فراتر از آن شرکت رفته و بر شرکت‌های هم صنعت نیز تاثیرات با اهمیتی داشته باشد. این اثر در ادبیات اقتصادی و مالی به عنوان اثر سرریزی شناخته می‌شود. در حوزه حسابداری نیز این انتظار نظری وجود دارد که شرکت‌هایی که همپیشگان آنها ورشکستگی را تجربه می‌کنند، گزارش‌های مالی خود را طوری اصلاح نمایند که آثار ورشکستگی در بازار سرمایه تعدیل گردد. در این راستا، چهار معیار محافظه‌کاری، مدیریت سود واقعی، مدیریت سود تعهدی و ضریب واکنش سود به عنوان شاخصی از کیفیت گزارشگری مالی در نظر گرفته شد. بنا بر نتایج حاصل از آزمون فرضیه اول ورشکستگی همپیشگان بر محافظه‌کاری تاثیر معناداری ندارد. به عبارتی، زمانی که بحران ورشکستگی برای شرکتی در یک صنعت خاص روی می‌دهد، این امر منجر به اعمال محافظه‌کاری در گزارش‌های مالی آنها نمی‌گردد. یافته‌های این پژوهش، با نتایج تحقیقات دلشادی و مگنان^۱ (۲۰۲۰، ۱) مطابقت ندارد. عدم تاثیر ورشکستگی همپیشگان بر محافظه‌کاری می‌تواند این گونه توضیح داده شود که در بازار سرمایه ایران، بازار هنگام اتخاذ تصمیم پیرامون عملکرد شرکت، توجهی به عملکرد شرکت‌های هم‌صنعت ندارد. همانطور که ملاحظه گردید، در این پژوهش جهت اندازه‌گیری معیار محافظه‌کاری از مدل باسو که مبتنی بر داده‌های بازار است استفاده شد. بنابراین، می‌توان گفت قیمت سهام در مقابل اخبار همپیشگان تغییر نمی‌یابد.

فرضیه دوم به بررسی تاثیر ورشکستگی همیشگان بر مدیریت سود واقعی توسط شرکت‌ها می‌پردازد. طبق نتایج نمی‌توان وجود تاثیر معنادار ورشکستگی همیشگان بر مدیریت سود واقعی را پذیرفت. بر طبق نظریه نمایندگی، مدیران به دنبال حداکثر سازی منافع خود هستند و ممکن است به دلیل وجود تضاد منافع بر بهبود عملکرد واقعی شرکت تمرکز نمایند و به دنبال دستکاری عملیات ایجاد سود یا به عبارتی مدیریت سود واقعی و در مواردی مدیریت سود تعهدی، باشند. در شرکت‌های نمونه مورد پژوهش، تاثیر بحران ورشکستگی یک شرکت همیشه بر تحریف سود، دیده نشده است. به این ترتیب می‌توان گفت رویداد برجسته‌ای مانند ورشکستگی در صنعت، در ایران، موجب دستکاری سود توسط مدیران شرکت‌های فعال در آن صنعت نمی‌شود. این در حالی است که زمانی که مدل مربوط به آزمون فرضیه دوم به تفکیک در دو گروه دارای مدیریت سود افزاینده و مدیریت سود کاهنده مورد برازش قرار گرفت، نتایج حاکی از وجود تاثیر معنادار و مثبت ورشکستگی همیشگان بر مدیریت سود واقعی در بین شرکت‌های با مدیریت سود کاهنده بود. به عبارت دیگر، وجود ورشکستگی یک شرکت همیشه موجب می‌شود شرکت‌های فعال در صنعت مشابه اقدام به دستکاری فعالیت‌های واقعی در جهت کاهش سود نمایند.

فرضیه سوم تاثیر اثر ورشکستگی همیشگان بر مدیریت سود تعهدی را بررسی می‌نماید. نتایج حاکی از آن بود که ورشکستگی همیشگان تاثیر معناداری بر مدیریت سود تعهدی ندارد. تاثیر ورشکستگی همیشگان بر مدیریت سود واقعی کاهنده و عدم تاثیر آن بر مدیریت سود تعهدی می‌تواند این گونه توجیه شود که به دلیل اصول نظارتی همچون وجود حسابرسی مستقل، شرکت‌ها با دریافت اخبار بد از سوی همیشگان، تمایلی به انجام دستکاری از طریق اقلام تعهدی ندارند و بیشتر متمایل به دستکاری از طریق فعالیت‌های واقعی هستند، زیرا نظارت حسابرسان بیشتر روی اقلام تعهدی صورت می‌گیرد و این دستکاری هم بیشتر در جهت کاهش سود می‌باشد.

نتایج حاصل از بررسی فرضیه چهارم نشان می‌دهد ورشکستگی همیشگان بر ضریب واکنش سود تاثیر معناداری ندارد. عدم تاثیر ورشکستگی همیشگان بر ضریب واکنش سود می‌تواند این گونه توضیح داده شود که در بازار سرمایه ایران، بازار هنگام اتخاذ تصمیم پیرامون عملکرد شرکت، توجهی به عملکرد شرکت‌های هم صنعت ندارد. این توضیح در مورد نتیجه مربوط به محافظه کاری نیز صدق می‌کند.

با توجه به نتیجه حاصل از آزمون فرضیه دوم مبنی بر اینکه وجود ورشکستگی یک شرکت همیشه موجب می‌شود شرکت‌های فعال در صنعت مشابه اقدام به دستکاری فعالیت‌های واقعی در جهت کاهش سود نمایند، به سرمایه گذاران و تحلیلگران و نیز حسابرسان پیشنهاد می‌شود این موضوع را مورد توجه قرار دهند.

منابع

شایسته، هادی؛ صالحی، اله کرم؛ نصیری، سعید؛ خدامرادی، محمد. (۱۴۰۱). بررسی نقش تعدیل کنندگی عدم تقارن اطلاعاتی بر رابطه بین سیاستهای تقلیل دهنده مالیات و کیفیت سود در شرکتهای پذیرفته شده بورس اوراق بهادار تهران. حسابداری و منافع اجتماعی، ۱۲(۲): ۸۹-۱۲۰.

لطفی، محسن؛ دلشاد، افسانه. (۱۴۰۰). تبیین نقش ویژگی های ارتقاء دهنده کیفیت سود در افزایش محتوای اطلاعاتی قیمت سهام: شواهدی از مدل همزمانی بازده سهام. حسابداری و منافع اجتماعی، ۱۱(۱): ۱۰۶-۷۷.

References

- Adhikari, B. K., Agrawal, A. (2018). Peer influence on payout policies. *Journal of Corporate Finance*, 48, 615-637.
- Addoum, J., A. Kumar, & N. Le. (2014). Contagious Negative Sentiment and Corporate Policies: Evidence from Local Bankruptcy Filings, Cornell University, University of Miami, Australian National University Working Paper.
- Beneish, M. D., E. Press, & M. E. Vargus. (2012). Insider trading & earnings management in distressed firms, *Contemporary Accounting Research*, 29, 191-220.
- Bertrand, J. (1883), Review of “Theorie mathematique de la richesse sociale” and “Recherche sur les principes mathematiques de la theorie des richesses”. *Journal des Savants*, 499-508.
- Bikhchandani, S., Hirshleifer, D., & Welch, I. (1998). Learning from the Behavior of Others: Conformity, Fads, and Informational, 151-170..
- Bowen, M. R., S. Dutta, & P. Zhu. (2018). Are Financially Constrained Firms More Prone to Financial Restatements? University of San Diego, the University of Ontario Institute of Technology Working Paper.
- Bertola, G.(1998), Irreversible investment, *Research in Economics*, 52, 3-37.
- Bushman, R. M. and Smith, A. J., Financial Accounting Information and Corporate Governance (April 1, 2001). *Journal of Accounting & Economics (JAE)*, 32, 237-333.
- Conlisk, J. (1980), Costly optimizers versus cheap imitators, *Journal of Economic Behavior & Organization*, 1, 275-293.
- Cyert, R. M., & March, J. G. (1963). A behavioral theory of the firm. 2, 169-187
- Delshadi , M. & Magnan, M., 2020, The Spillover Effects of Peer Firm Bankruptcy & Accounting Conservatism, Concordia Univesity, 1-47.
- Defond, M & Zhang, J. (2014), A review of archival auditing research, *Journal of Accounting and Economics*, 58, 275-326.
- Erwin, I., Giyanti, GH., Kartini, H., Syamsuddin, W., Arifuddin, M. (2021). Determinants of Financial Statement Fraud: Research Fraud Diamond Theory (Empirical Study on Manufacturing Company listed on the Stock Exchange). *Psychology and Education*, 58, 302-308.

- Fairhurst, D. & Nam, Y. (2018). Corporate Governance and Financial Peer Effects. , 235-263.
- Foucault, T., & Fresard, L. (2014). Learning from peers' stock prices and corporate investment. *Journal of Financial Economics*, 111, 554-577.
- Froot, K. A., Scharfstein, D. S., & Stein, J. C. (1993). Risk management: Coordinating corporate investment and financing policies. *the Journal of Finance*, 48, 1629-1658.
- Francis, B., I. Hasan, & Q. Wu. (2013). The benefits of conservative accounting to shareholders: Evidence from the financial crisis, *Accounting Horizons*, 27, 319–46.
- Garcia Lara, J. M., B. G. Osma, & E. Neophytou. (2009a). Earnings quality in ex-post failed firm, *Accounting & Business Research*, 39, 119-38.
- Grennan, Jillian. (2019). Dividend payments as a response to peer influence. *Journal of Financial Economics*, 549-570.
- Guay, W. R., & Verrecchia, R. E. (2006). Discussion of an Economic Framework for Conservative Accounting and Bushman and Piotroski (2006). *Journal of Accounting and Economics*, 42, 149-165.
- Paul M. Healy and Krishna G. Palepu, (2001), Information asymmetry, corporate disclosure, and the capital markets: A review of the empirical disclosure literature . *Journal of Accounting and Economics*, 31, 405-440.
- Kaustia, M., & Rantala, V., (2015). Social learning and corporate peer effects. *Journal of Financial Economics*, 653-669.
- Kayhan, N. (2021). Financial Frauds and Governments' Role, 1-6. 23-
- LaFond, R., & R. L. Watts. (2008). The information role of conservatism, *The Accounting Review* 83(2), 447–78.
- Lambert, R., Leuz, C., & Verrecchia, R. (2007). Accounting Information, Disclosure, and the Cost of Capital. *Journal of Accounting Research*, 45, 385-42..
- Leary, M., Roberts, M . (2014). Do Peer Firms Affect Corporate Financial Policy? *The Journal of Finance*. VOL. LXIX, 1, 139–178. .
- Lev, B. (1989). On the Usefulness of Earnings and Earnings Research: Lessons and Directions from Two Decades of Empirical Research. *Journal of Accounting Research*, 27, 153–192.
- Lieberman, M. B., & Asaba, S. (2006). Why do firms imitate each other? *The Academy of Management Review*, 31, 366–385.
- Lin, C., M. Officer, & X. Zhan. (2014). Does competition affect earnings management? Evidence from a natural experiment, The University of Hong Kong, Loyola Marymount University, & Erasmus University Rotterdam Unpublished working paper.
- Lotfi, M. & Delshad, A. (2021). Explaining the Role of Profit Quality Upgraded Features in Increasing the Stock Price Informativeness: Evidence of Synchronicity Model Stock Return. *Accounting and Social Interests*, 11, 77-106. (In Persian)

- Machokoto, M., Gyimah , D. & Ntim, C.G., In Press, Do peer firms influence innovation? *The British Accounting Review*.
- Milliken, F. J. (1987). Three Types of Perceived Uncertainty about the Environment: State, Effect, and Response Uncertainty. *The Academy of Management Review*, 12(1), 133–143.
- Rosner, R. (2003). Earnings manipulation in failing firms. *Contemporary Accounting Research*, 20, 361–408.
- Shayesteh, H; Salehi, A; Nasiri, S & Khodamoradi, M. (2022). Investigating the moderating role of information asymmetry on the relationship between tax reducing policies and earnings quality in companies listed on the Tehran Stock Exchange. *Accounting and Social Interests*, 12, 89-120. (In Persian)
- Stigler, G. (1968), Price and Non-Price Competition, *Journal of Political Economy*, 76, 149.
- Tversky, A., & D. Kahneman. (1974). Judgment under uncertainty: *Heuristics & biases*, *Science* 185, 1124–31.
- Zhang, S., Jiang, L., Magnan, M., & Su, L.N. (2019). Dealing with Ethical Dilemmas: A Look at Financial Reporting by Firms Facing Product Harm Crises, *Journal of Business Ethics*. 170, 497-518.

COPYRIGHTS

This is an open access article under the CC-BY 4.0 license.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی